

Paciento draudimo valstybės narės atsisakymas suteikti išankstinį leidimą, kad būtų kompensuotos tarpvalstybinių stacionarių sveikatos priežiūros paslaugų išlaidos, kai veiksmingą stacionarinį gydymą galima gauti toje valstybėje, bet taikomas gydymo būdas prieštarauja apdrausto asmens religiniams įsitikinimams, lemia skirtingą požiūrį, netiesiogiai grindžiamą religija

Šis atsisakymas nepažeidžia Sąjungos teisės, jei jis objektyviai pagrįstas teisėtu tikslu išlaikyti gydymo pajėgumus arba gydytojų profesinę kompetenciją ir yra tinkama ir būtina priemonė šiam tikslui pasiekti

Kasatoriaus pagrindinėje byloje sūnui buvo reikalinga atvira širdies operacija. Šią operaciją buvo galima atlikti jo draudimo valstybėje narėje, Latvijoje, bet ji nebuvo įmanoma be kraujo perpylimo. Kasatorius pagrindinėje byloje nesutiko su šiuo gydymo būdu, motyvuodamas tuo, kad yra Jehovos liudytojas, ir todėl paprašė *Nacionālais Veselības dienests* (Nacionalinė sveikatos tarnyba, Latvija) išduoti leidimą, kad jos sūnui būtų galima pasinaudoti planinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis Lenkijoje, kur operacija galėjo būti atlikta be kraujo perpylimo. Šis prašymas buvo atmestas; dėl tokio sveikatos tarnybos sprendimo kasatorius pateikė skundą. Šį skundą pirmosios instancijos teismas atmetė; toks sprendimas patvirtintas ir apeliacinėje instancijoje. Kasatoriaus pagrindinėje byloje sūnaus širdies operacija be kraujo perpylimo buvo atlikta Lenkijoje.

Gavęs kasacinį skundą *Augstākā tiesa (Senāts)* (Aukščiausiasis Teismas, Latvija) suabejojo, ar Latvijos sveikatos tarnybos galėjo atsisakyti išduoti formą dėl šių išlaidų kompensavimo, remdamosi vien mediciniais kriterijais, ar jos taip pat privalėjo atsižvelgti į kasatoriaus pagrindinėje byloje religinius įsitikinimus. Abejodamas, ar išankstinio leidimo sistema, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, suderinama su Sąjungos teise, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas uždavė Teisingumo Teismui du prejudicinius klausimus; jis prašė išaiškinti Reglamento Nr. 883/2004¹ 20 straipsnio 2 dalį, kurioje apibrėžtos sąlygos, kurioms esant apdrausto asmens, prašančio leisti gydytis kitoje valstybėje narėje, gyvenamosios vietos valstybė narė išduoda leidimą ir atitinkamai padengia kitoje valstybėje narėje gautų sveikatos priežiūros paslaugų išlaidas, ir Direktyvos 2011/24² 8 straipsnį dėl tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų kompensavimui skirtą išankstinio leidimo suteikimo sistemų, šias nuostatas siejant su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 straipsnio 1 dalimi, kuria uždraudžiama bet kokia diskriminacija dėl religijos.

2020 m. spalio 29 d. Sprendime Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 20 straipsnio 2 dalį, siejamą su Chartijos 21 straipsnio 1 dalimi, nedraudžiama apdrausto asmens gyvenamosios vietos valstybei narei atsisakyti jam suteikti šio reglamento 20 straipsnio 1 dalyje numatytą leidimą, kai šioje valstybėje narėje galima pasinaudoti stacionariu gydymu, kurio medicininis veiksmingumas nekelia jokių abejonių, tačiau taikomas gydymo būdas prieštarauja to apdrausto asmens religiniams įsitikinimams.

¹ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72).

² 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (OL L 88, 2011, p. 45).

Teisingumo Teismas pripažino, kad atsisakymas suteikti Reglamente Nr. 883/2004 numatytą išankstinį leidimą įtvirtina skirtingą požiūrį, netiesiogiai grindžiamą religija arba religiniais įsitikinimais. Pacientų, kurie gydomi atliekant kraujo perpylimą, gydymo išlaidos padengiamos iš gyvenamosios valstybės narės socialinio draudimo, o tų, kurie dėl religinių priežasčių nusprendžia nesinaudoti tokiu gydymu šioje valstybėje narėje ir vyksta į kitą valstybę narę gydytis jų religiniams įsitikinimams neprieštaraujančiu būdu, tokių gydymo išlaidų pirmoji valstybė narė nepadengia.

Toks skirtingas požiūris pateisinamas, jei jis pagrįstas objektyviu ir protingu kriterijumi ir yra proporcingas siekiamam tikslui. Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtent taip yra nagrinėjamu atveju. Pirmiausia jis pažymėjo, kad kai dėl kitoje valstybėje narėje teikiamų išmokų natūra patiriamos didesnės išlaidos nei būtų patirtos, tokias išmokas gavus apdrausto asmens gyvenamosios vietos valstybėje narėje, pareiga visiškai jas kompensuoti gali šiai valstybei narei sukelti papildomų išlaidų. Jis toliau nurodė, kad jei kompetentinga institucija privalėtų atsižvelgti į apdrausto asmens religinius įsitikinimus, tokios papildomos išlaidos, atsižvelgiant į jų nenumatomumą ir galimą mastą, galėtų kelti grėsmę būtinybei apsaugoti sveikatos draudimo sistemos finansinį stabilumą, o tai yra Sąjungos teisėje pripažintas teisėtas tikslas.

Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nesant išankstinio leidimo sistemos, pagrįstos tik medicinos kriterijais, draudimo valstybei narei tektų papildoma finansinė našta, kurią būtų sunku numatyti ir kuri galėtų kelti riziką jos sveikatos draudimo sistemos finansiniam stabilumui. Vadinas, tai, kad neatsižvelgiama į suinteresuotojo asmens religinius įsitikinimus, minėto tikslo atžvilgiu yra pateisinama priemonė, atitinkanti proporcingumo reikalavimą.

Sprendime Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad pagal Direktyvos 2011/24 8 straipsnio 5 dalį ir 6 dalies d punktą, siejamus su Chartijos 21 straipsnio 1 dalimi, draudžiama valstybei narei, kurioje apdraustas pacientas, atsisakyti jam suteikti šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje nurodytą leidimą, kai šioje valstybėje narėje galima pasinaudoti stacionariu gydymu, kurio medicininis veiksmingumas nekelia jokių abejonių, tačiau taikomas gydymo būdas prieštarauja šio paciento religiniams įsitikinimams. Būtų kitaip, jei šis atsisakymas būtų objektyviai pagrįstas teisėtu tikslu išlaikyti gydymo pajėgumus arba gydytojų profesinę kompetenciją ir būtų tinkama ir būtina priemonė šiam tikslui pasiekti; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad Latvijos vyriausybė negali remtis būtinybe apsaugoti socialinės apsaugos sistemos finansinį stabilumą, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pateisintų atsisakymą suteikti Direktyvos 2011/24 8 straipsnio 1 dalyje numatytą leidimą. Reglamente Nr. 883/2004 nustatyta išlaidų kompensavimo sistema skiriasi nuo Direktyvoje 2011/24 numatytos kompensavimo sistemos tuo, kad joje numatyta kompensacija apskaičiuojama remiantis sveikatos priežiūros paslaugų tarifais draudimo valstybėje narėje ir, jei priimančiojoje valstybėje narėje suteiktų sveikatos priežiūros paslaugų kaina mažesnė nei draudimo valstybėje narėje, ši kompensacija neviršija gautų sveikatos priežiūros paslaugų faktinių išlaidų. Kadangi taikomi šie du apribojimai, nėra pavojaus, kad draudimo valstybės narės sveikatos sistemai teks papildoma našta dėl būtinybės kompensuoti tarpvalstybinio gydymo išlaidas ir ši draudimo valstybė narė iš esmės nepatiria papildomos finansinės naštos tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų atveju.

Kiek tai susiję su teisėtu tikslu išlaikyti gydymo pajėgumus arba gydytojų profesinę kompetenciją, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad atsisakymas išduoti Direktyvos 2011/24 8 straipsnio 1 dalyje numatytą išankstinį leidimą, motyvuojant tuo, kad netenkinami to paties straipsnio 5 ir 6 dalyse numatyti reikalavimai, lemia skirtingą požiūrį, netiesiogiai grindžiamą religija. Jis patikslino, kad vertindamas, ar šis skirtingas požiūris proporcingas siekiamam tikslui, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išsiaiškinti, ar galėtų kilti rizika stacionarinio gydymo planavimui draudimo valstybėje narėje, jeigu įgyvendinant Direktyvos 2011/24 8 straipsnio 5 dalį ir 6 dalies d punktą būtų atsižvelgta į pacientų religinius įsitikinimus.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu

šià bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127